

בן יכבד אב

השיר לז"ע והמליצה בשמה, וזאת התעודה מכתם ליהודה" שלח לי התורני החכם איש חסודות, ר' יהודה (יוליוס) הירש נ"י מפראנקפורט א"מ, בן הגאון המחבר זצ"ל, להדפיסם בתור, "פתיחה" להעתקה העברית שלי מהם, "חורב". בשירו זה יזכיר את מעלת אביו, יראתו וצדקתו, גם יקרא בשם את הספרים היותר גדולים ונכבדים שלו. והמכתם ליהודה היא מליצה מספרת בשבח ובתעודת גדולי עמנו בכלל ובשבח מרן אביו בפרט; אבל המליצה נפלאה היא בתכונתה ובחריצות רבה מסודרה מחכם חרשים בסגנון ובסדר מעורר פלא, ומיוסדה על אמרות חכמינו ז"ל בש"ס ומדרשים. —

השתים עשרה מלות מהאבן עזרא: "דעו מאביכם, כי לא כוש יבוש, שוב ישוב אליכם, כי בא מועד", אשר כל המאמר נקרא אות באות מסופו (מן המלה "מועד") לראשו למפרע, הביאו את מחבר המכתם לחבר מליצה גדולה, אשר תכלול 248 מלות ונחלקת לעשרים וארבע שורות, אשר הקורא בקראו את כל המליצה עד תומה מ"הרועים" עד המלה האחרונה, "עורה" ויכל אח"כ לקרוא את כל המליצה מסופה לראשה למפרע אות באות כסדר המליצה, יחל מהאות ה' של המלה "עורה" ויסים עם הה"א של המלה "הרועים". אף גם זאת היא ערוכה ושמורה באופן כזה, כי השורה הראשונה מראשה לסופה נקראת כמו השורה 24 אם יקראו אותה אות באות מסופה לראשה למפרע, השורה השניה עם השורה 23 באופן הנזכר, השורה השלישית עם השורה 22 וכן כל השורות, ובתור דוגמא הציג המחבר לפני המליצה השורה הקטנה המתחלת הלך גיבור, אשר הקורא בסימו לקרוא המלה גלה ישוב לקרוא הלך ניבי אות באות, אבל מסופה לראשה למפרע, וכן הוא בכל המליצה. —

הרעיון הכללי במליצה הזאת, כי ההשגחה האלקית תשלח בכל דור ודור את ציריה, המאורות הגדולים, שהמה הרועים וקראו ה', לקרב ולהחיש במפעליהם הנעלים את הזמן ועד הנקוב בשם "ימות המשיח", ואם גם בני הדורות לא ידעו ולא יבינו אל נכון להזכיר ולזקק את הין ערך פעולותיהם הגדולות, אבל בעת רצון כלם יכירו וידעו, מה פעלו אנשי השם אלה וכי יש שכר רב לפעולתם, בין אלה יסנה גם את אביו הגאון הצדיק זצ"ל, אשר על פי פעלו לדור ולדורות יתנוסס בתור ציר אמונים מההשגחה הרוממה, לפעול גדולות ונצורות בחכמה רבה אמונתו, ושמו וזכרו לא יסוף לעולם. ולמען יבין הקורא היטב את הין ערך המליצה הנשגבה הזאת ואל מה ירומק מלה באמרות חז"ל, ימצא די באר בתהערות האחדות הנלוות אל המכתם מתחת, והמלות המכללות את הרמזים מצוינות במספרים, ובאופן הזה יוכל הקורא לקרוא את כל המליצה הנפלאה במובן טעם ודעת. —

המעתיק מו"א.